

Boekbespreking

Ad Mol

Sawflies (Hymenoptera, Symphyta) I. A review of the suborder, the Western Palaearctic taxa of Xyeloidea and Pamphiloidea. M. Viitasaari (ed.). Tremex Press Ltd., Helsinki. 2002. 516 pp. ISBN 952-5274-01-2. Prijs € 98.

Al weer heel wat jaren geleden ontmoette ik de Fin Matti Viitasaari in Leiden, in de insectencollectie van wat toen nog gewoon het RMNH heette. Hij bekeek de spinselbladwespen (Pamphiliidae) in het kader van een onderzoek dat uiteindelijk zou moeten leiden tot een groots opgezet determinatiewerk voor de Noord-Europese bladwespen. Sinds die tijd heb ik uitgekeken naar dit werk. Vorig voorjaar was het dan eindelijk zo ver. Het eerste deel van een nieuwe serie is verschenen.

Het boek is opgezet als een serie artikelen van verschillende auteurs. Het inleidende artikel is van Matti Viitasaari zelf en geeft een uitvoerig algemeen verhaal over de bladwespen: het gaat over ecologie, morfologie, taxonomie, de faunistiek in Finland en onderzoekers van bladwespen, biogeografie, etcetera. Dit artikel wordt gevolgd door een beschrijving en een tabel voor de determinatie van adulten en larven van alle bladwespenfamilies van de hele wereld, ook van de hand van Viitasaari. Stephan Blank beschrijft vervolgens in een zeer degelijk artikel de West-palaearctische soorten van de Xyelidae. Het is de eerste keer dat alle verspreid gepubliceerde soorten van deze kleine familie in één overzicht bij elkaar zijn gebracht. Naast taxonomie wordt ook veel aandacht besteed aan de biologie van de soorten. De Noord-Europese vertegenwoordigers van de familie Pamphiliidae worden behandeld door Viitasaari. Hierbij is Noord-Europa vrij ruim gedefinieerd, het artikel behandelt ook soorten uit centraal Europa die nooit in het noorden zijn aangetroffen. Opvallend in het artikel is voorts dat nagenoeg alle behandelde soorten zijn samengebracht op vier pagina-grote kleurenfoto's van goede kwaliteit. Verheugend is bovendien de aandacht voor de larven, met determinatietabellen voor veel soorten. Het volgende artikel is van de hand van de Japanse Pamphiliidae-specialist Akihiko Shinohara. Het werk geeft een totaal overzicht van de wereldfauna van de subfamilie Pamphiliinae met tabellen tot op de onderscheiden soortgroepen. Ook hier veel kleurenfoto's van goede kwaliteit. Het volgende artikel gaat ook

over Pamphiliidae en behandelt waarnemingen en vooral kweekproeven van Finse soorten door Veli Vikberg. Het artikel bevat een indrukwekkende opsomming van allerlei waarnemingen, evenwel zonder verdere samenvatting of conclusies. Het laatste artikel betreft de Europese soorten van de grotendeels Mediterrane familie Megalodontesidae van de hand van Andreas Taeger. Het artikel is een update van zijn eerdere determinatietabel in de Duitse taal uit 1998 (in: *Pflanzenwespen Deutschlands* (Taeger & Blank, eds), Goecke & Evers, Keltern). In tegenstelling tot de andere artikelen is deze tabel zeer spaarzaam geïllustreerd. Het boek bevat een grote hoeveelheid informatie en voorziet zeker in een behoefte. Toch is niet helemaal duidelijk welke kant Viitasaari met dit boek op wil. Het geografisch bereik van de tabellen is uiteenlopend: een familietabel op wereldniveau, Xyelidae van het totale West-palaearctische gebied, inclusief Noord-Afrika, Pamphiliidae van vooral Noord-Europa en Megalodontesidae van Europa. Het artikel van Shinohara is wetenschappelijk gezien erg interessant, maar voegt weinig toe aan de praktische waarde van het boek dat beoogt een systematisch en biologisch overzicht te geven van de West- en Noordwest palaearctische bladwespen (zoals de inleiding aangeeft). Het artikel van Vikberg verliest zich in zeer veel details die veel beter tot hun recht zouden komen als zij geïntegreerd zouden zijn opgenomen in het artikel van Viitasaari.

Gezien het kleine aantal behandelde families en de relatief hoge prijs is het zeker geen boek voor entomologen die bladwespen 'er bij doen'. Ondanks de wat onduidelijke onderliggende visie is het echter wel een boek dat een zeer stevige basis vormt voor specialisten die er zeker nog jaren mee vooruit kunnen. Het volgende deel, dat alle andere families behalve de Tenthredinidae zal bevatten, is al aangekondigd. De verwachting is hoog, de vraag is alleen wanneer het verschijnt.